

کلیتِ درسنامه نگارش خلاق (فیلمنامه نویسی مقدماتی)

آنچه که در ابتدا به ذهن هر فیلمنامه نویسی مبتدی می‌رسد، چگونگی آغاز نوشتن است. همیشه با این سوالاتی که از کجا شروع کنم؟ چگونه آغاز کنم؟ چگونه آن را به ایده تبدیل و سپس آن را بسط دهم؟ اساساً درباره چه بنویسم؟ آیا تجربه کافی را دارم؟ از چه شروع کنم؟ از شخصیت یا مکان نمایش و یا از گفت‌وگو و موقعیت‌نمایشی؟ آیا نگارش خلاق، توانایی پاسخ به این همه پرسش را داراست؟ باید گفت که در این دوره، تمرکز ما بیشتر بر روی شناختِ شخصیت نویسنده است، اگر فیلمنامه نویسی، خود و زندگی شخصی‌اش را بشناسد، بخش عظیمی از راه را رفته است.

مفهوم بانک عاطفی که توسط نظریه‌پرداز و بازیگر مشهور روس، استانیسلاوسکی بیان شده، از بهترین مفاهیم کاربردی در حوزه نگارش خلاق است. این مفهوم بیانگر آن است که هر شخصی بانک عاطفی مخصوص به خود را دارد و این بانک از انبوه خاطراتِ ژرف و دل‌انگیز پر شده است که اگر نویسنده، آن را بکاوَد، راهی را برای خلقِ فیلمنامه خویش فراهم کرده است. معمولاً افرادی که زندگی پرفراز و نشیبی داشته‌اند، بانک مستعدی برای خلق ایده دارند. از جمله تمرین‌های ما در این کلاس، انداختن توری در زندگی افراد و پیدا کردنِ ماهی‌های ناب آن برای شکار است. اینجاست که گاهی نویسنده باید در اقیانوس خاطرات خود غوطه‌ور شده و با دست‌پر به سمت ساحل بازگردد. بر همین اساس، فیلمنامه نویسان مطرح جهان در توصیه به کسانی که در ابتدای راه هستند، انتخاب سوژه‌ای را که بی‌اندازه احساساتشان را برمی‌انگیزاند، پیشنهاد می‌دهند.

در اینجا سؤالی پیش می‌آید: تکلیف کسی که بانک عاطفی مناسبی ندارد و یا زندگی پرفراز و نشیبی نداشته است، چیست؟ در پاسخ باید گفت پس از اینکه، نویسنده به خوبی زندگی خود را کاوید و چیزی نیافت، راه‌های مختلفی پیش روی اوست. معمولاً دیده می‌شود که این‌گونه افراد از بانک عاطفی دیگران وام می‌گیرند؛ یعنی داستان‌های تأثیرگذار دیگران را دراماتیزه کرده و آن را می‌نگارند. ما این مطلب را رد نمی‌کنیم اما آن را اصیل نیز نمی‌دانیم. پیشنهاد ما اهمیت دادن به جرقه‌های زندگی است؛ یعنی نویسنده‌ای که تا به حال به اشیا و موقعیت‌های اطرافش بی‌توجه بوده است، حال باید سعی کند به ریزترین اتفاقات نیز دقت کافی داشته باشد. به عنوان مثال، اگر با ماشین شخصی رفت‌وآمد می‌کند، مدتی با تاکسی و وسایل عمومی رفت‌وآمد کند. خلاصه اینکه خود را در موقعیت‌های مختلف قرار داده تا جرقه‌های مختلفی را در قلب خود احساس کند. این کار به تمام کسانی که درصدد هر چه بیشتر کردن بانک عاطفی خود هستند نیز توصیه می‌شود. باید دانست که ریشه‌ی تمام ایده‌ها در همین جرقه‌هاست.

در کلاس نگارش خلاق سعی بر این است که موقعیت‌های متفاوتی برای تجربه کردن فراهم شود. از تمرین‌های بدن و تنفس گرفته تا دیدن فیلم‌های کوتاه اما تأثیرگذار. گوش دادن به موسیقی‌هایی که فرد را در درون اقیانوسِ خاطرات خود غرق می‌کند، از جمله راهکارهایی است که باعث می‌شود فرد احساسات خود را به سرعت بروی کاغذ بیاورد. بدون شک، مشارکت در کلاس و اطلاع یافتن از نوع نگارش اطرافیان نیز در روند خلاقیت، تأثیر بسزایی خواهد گذاشت.

سید صدرالدین فردوسی

موضوعات جلساتِ نگارشِ خلاق

جلسه اول:

تبیین مقدمات بحث، توصیف بانک عاطفی، بیان تفاوت جرقه و ایده. پیرامون دلیل نوشتن، چگونه آغاز کردن، از کجا آغاز کردن. نحوه زیست و شناخت شخصیت که بخش از عظیمی از راه در نگارش خلاق است. خلاقیت در فیلمنامه یک نحوه اندیشیدن است که در قالب نوعی زیستن خاص بدست می آید. یافتن اندیشه اولیه.

جلسه دوم:

موضوع جلسه: الهام و گسترش بخشیدن به تخیل

جرج برنارد شاو: نگارش ده درصدش الهام و نود درصدش اهتمام است.

نگاه گذرا ممکن است موجب جرقه ای شود. باید اندیشه اولیه را بسط داد و در جزئیات آن وارد شد و خون دل خورد. تخیل یک عضله است که هر روز باید بکار گرفته شود. هنرجویان باید هر روز برای هم داستان و قصه تعریف کنند و همدیگر را تحت تاثیر قرار دهند. همچنین، ضبط صوت، موسیقی، عکس های مرتبط با داستان مورد نظر جمع آوری شود. ابداع تمرین، خود پرورش تخیل است. بونوئل در دوران جوانی این کار را انجام می داده است.

جلسه سوم:

مسئله و راز

(چرا امور رازآمیز در زندگی ما به مسئله تقلیل پیدا می کنند؟ چگونه فیلمنامه نویس می تواند از مسائل عبور کرده و به قلمرو راز برسد؟)

کامو، سارتر، کافکا، گابریل مارسل (نحوه زیست این نویسندگان و ارتباطش با متن بیان خواهد شد)

پرسش هایی که در نحوه متفاوت زیستن ایجاد می شوند:

بارانی که بارید چه حسی داشت؟ زنی که متفاوت صحبت می کرد چه کاری بود؟ امروز در محل کار چه تفاوتی با روزهای دیگر داشت؟

جلسه چهارم:

نسبت حافظه و خلاقیت بیان خواهد. حافظه شخصی، محلی و جهانی) به همراه تمرین.

جلسه پنجم:

ادامه بحث حافظه جهانی، همچنین تمرین مربوط به بحث انجام خواهد شد.

جلسه ششم:

موسیقی و خلاقیت/ نسبت موسیقی و خلاقیت در نویسندگی چیست؟ موسیقی چطور در درون نویسنده رسوخ میکند و قلم او را به حرکت در می آورد؟

جلسه هفتم:

شخصیت و خلاقیت/ نسبت شخصیت پردازی و خلاقیت در نگارش چگونه صورت می گیرد. برای یافتن اندیشه اولیه چگونه به شخصیت های اطرافمان نگاه کنیم؟

جلسه هشتم:

دیالوگ و خلاقیت/ چگونه گفتگوی دیالکتیکی سقراطی را در راستای خلاقیت در دیالوگ نویسی نمایشنامه و فیلمنامه بکار ببریم. چگونه دیالوگ نویسی در لحظه، فرآیند رسیدن به ایده را فراهم می کند؟

جلسه نهم:

موقعیت و خلاقیت/ چگونه نویسنده مبتدی در موقعیت قرار بگیرد؟ موقعیت ها چگونه زمینه خلاقیت ما را فراهم می آورند؟

*در تمام جلسات، تمرین انجام می شود و در صورت نیاز تکلیفی برای جلسه آینده به هنرجویان ارائه خواهد شد. در هر جلسه متناسب با موضوعات، فیلم های سینمایی معرفی خواهند شد. همچنین از کلیپ های کوتاه جهت فهم بهتر مطالب استفاده خواهد شد.

باتشکر